

Sveti ibis (*Threskiornis aethiopicus*) Problematika in status vrste v Sloveniji

Sara Cernich, varstvena ornitologinja

Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije – BirdLife Slovenia

© Iztok Zupan

STROKOVNI POSVET
Invazivne tujerodne vrste – novosti in izkušnje
Kranj, 20.11.2025

- Seznam prednostnih organizmov v EU Uredba (EU) št. 1143/2014 – 6 vrst ptic:

Sveti ibis – največje tveganje z vidika invazivnosti v Sloveniji

© Iztok Zupan

INVAZIVNE TUJERODNE VRSTE PTIC IZ PREDNOSTNEGA SEZNAMA EU

BELOČIČNA TRDOREPKA

Oxyura jamaicensis

Avtohtoni areal: Severna Amerika

Habitat: sladkovodna močvirja, jezera, estuariji

Ključne populacije v Evropi: Velika Britanija, Nizozemska, Francija, Belgija, Nemčija, Španija

Problematika: križanje z avtohtono in ogroženo beloglavko *Oxyura leucocephala*

Trenutno stanje v EU: izkoreninjanje uspešno, populacija trenutno pod nadzorom, le še pribl. 250 osebkov

foto: Chris Gomersall (rsfb-images.com)

ZALOSTNA MAJNA

Acridotheres tristis

Avtohtoni areal: zahodna, osrednja in južna Azija

Habitat: robovi gozdov, poplavne ravnice, kmetijska krajina, antropogeni habitati

Ključne populacije v Evropi: Turčija, posamezne majhne populacije na jugu Evrope

Problematika: škoda na kmetijskih površinah, prenos invazivnih tujerodnih rastlin, tekmovalnost, plenjenje zaroda, prenos parazitov in bolezni

Trenutno stanje v EU: posamezne zelo majhne populacije v južni Evropi, majhno tveganje za invazivnost, a možnost hitrega širjenja v luči klimatskih sprememb

foto: iStock

NILSKA GOS

Alopochen aegyptiacus

Avtohtoni areal: osrednja in južna Afrika

Habitat: močvirja, jezera, travnata pokrajina v bližini vode

Ključne populacije v Evropi: Velika Britanija, Belgija, Nizozemska, Francija, Danska idr.

Problematika: križanje s sorodnimi vrstami, tekmovalnost in agresivnost, škoda na kmetijskih površinah, širjenje nalezljivih bolezni

Trenutno stanje v EU: pribl. 30.000 gnezdečih parov v 52 državah, v teku izkoreninjanja, v celoti prevladovanje števil

foto: iStock

DOMAČA VRANA

Corvus splendens

Avtohtoni areal: Azija

Habitat: antropogeni habitati, obalna naselja

Ključne populacije v Evropi: Nizozemska, posamezni podatki tudi iz drugih držav

Problematika: plenjenje zaroda in odraslih ptic ter manjših domačih živali, tekmovalnost in agresivnost, škoda na kmetijskih površinah, širjenje bolezni na živino in ljudi

Trenutno stanje v EU: do nedavnega manjša gnezdeča populacija na Nizozemskem, sedaj skoraj popolnoma odstranjena

foto: iStock

SVETI IBIS

Threskiornis aethiopicus

Avtohtoni areal: Afrika južno od Sahare

Habitat: sladkovodna močvirja, jezera, estuariji

Ključne populacije v Evropi: Francija, Italija

Problematika: izjemno hitra rast populacije, plenjenje zaroda vodnih ptic, tekmovalnost, plenjenje dvoživk in nevretčenčarjev

Trenutno stanje v EU: izkoreninjanje večinoma uspešno, a stanje v Italiji ni pod nadzorom

foto: Iztok Zupan

MRKI BULBUL

Pycnonotus cafer

Avtohtoni areal: Indijska podcelina, JV Azija, Madžski polotok

Habitat: odprta območja, nišna, kmetijska krajina, gozdovi, urbana okolja

Ključne populacije v Evropi: Kanarski otoki, Španija

Problematika: škoda na kmetijskih površinah, razpršitev invazivnih tujerodnih rastlin, tekmovalnost in agresivnost

Trenutno stanje v EU: ustajena, a majhna populacija v Španiji, potencial naselitve na območju Sredozemlja

foto: iStock

Osebna izkaznica – sveti ibis (*Threskiornis aethiopicus*)

- Izvor: podsaharska Afrika, Irak in južni Iran → V Evropi: pobegi iz ujetništva (zoo, parki) – gnezdeče populacije: **Francija, Italija**, Nemčija, Portugalska, Španija, Švica...
- Habitat: sladkovodna močvirja, jezera, estuariji

Osebna izkaznica – sveti ibis (*Threskiornis aethiopicus*)

- Velikost: 60-85 cm
- *belo telo*, medtem ko so *glava, vrat, kljun in noge črne barve*
- dolg, tanek in *navzdol ukrivljen* kljun

Mladostni osebki

Odrasel osebek

Invazivnost in vplivi

- Zelo prilagodljiva, oportunistična vrsta z izjemno hitro rastjo populacije.

Invazivnost in vplivi - prehrana

Nevretenčarji, dvoživke, jajca in mlade ptice

Območja hranjenja: njive, mokrišča in smetišča

Vplivi na druge vrste: plenjenje gnezd rac, čapelj, čiger – FR: upadi populacij avtohtonih vrst (Yésou in sod. 2017, Yésou in Clergeau 2005, Kayser in sod. 2005)

(Yésou in Clergeau 2005)

Plate 8. Adult Sacred Ibises *Threskiornis aethiopicus*, Reserve Naturelle des Marais de Müllembourg, Noirmoutier, Vendée, France, July 2004 (Matthieu Vaslin). These two Sacred Ibises visited the colony of Sandwich Terns on Noirmoutier on one July day in 2004 and, in the space of just four hours, devoured the eggs of all 30 pairs and caused the colony to desert for the rest of the season. A similar event occurred in a Black Tern colony on the Brière Marshes, c.40km to the north.

Invazivnost in vplivi - gnezdenje

V kolonijah tudi z drugimi vrstami vodnih ptic (čaplje, kormorani, žličarke, galebi) – na drevesih ali otočkih

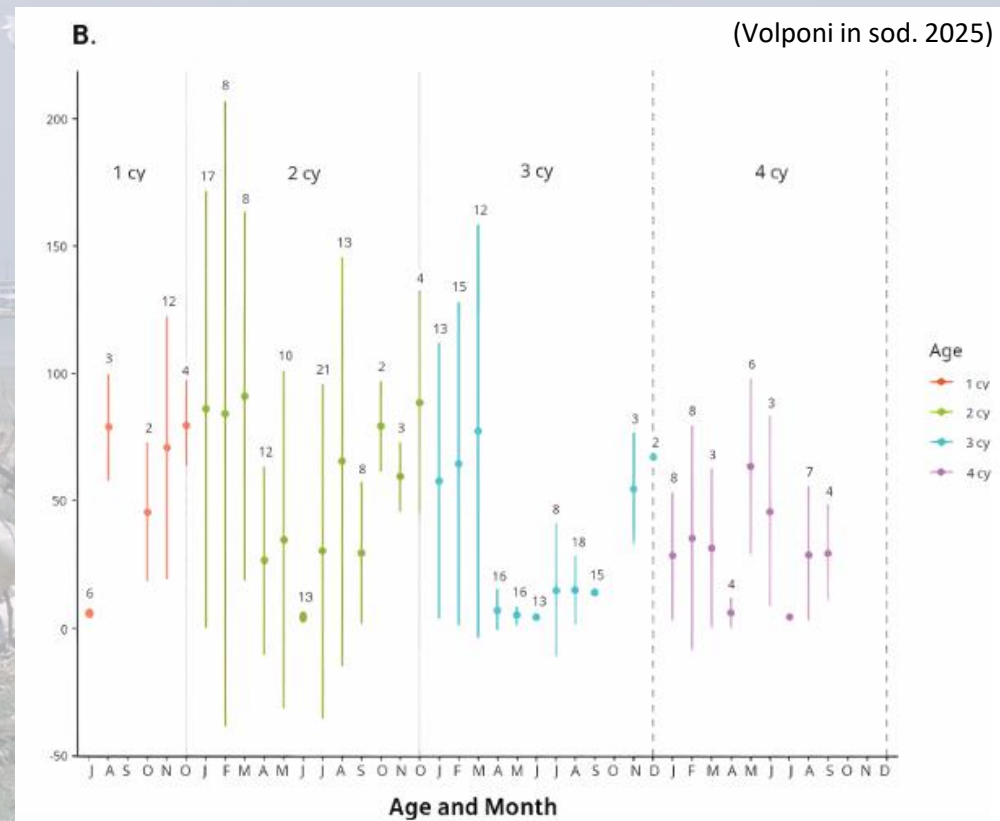
Vplivi na druge vrste: kompeticija za prostor

(Scarton in Valle
2023)

Invazivnost in vplivi - premiki

- Izrazita nagnjenost odraslih in mladih osebkov k filopatrijskemu vedenju do rojstne kolonije
- Premiki osebkov tudi več kot 350 km od rojstne kolonije.
- Pomemben vpliv starosti! Mladi osebki se premikajo več in dlje kot starejši

B. Mean orthodromic distance ($\pm$ standard deviation; in kilometers). Resightings are grouped by month and age class (calculated in calendar years, see methods). The numbers on each bar indicate sample size.

Zgodovina širjenja v Evropi

- **Francija:** izvorna populacija (pobegi iz zoo); 2007–2015 obsežni programi odstranjevanja → močno zmanjšanje
  - zmanjšanje populacije na Atlantiku in skoraj popolno izkoreninjenje na sredozemski obali.

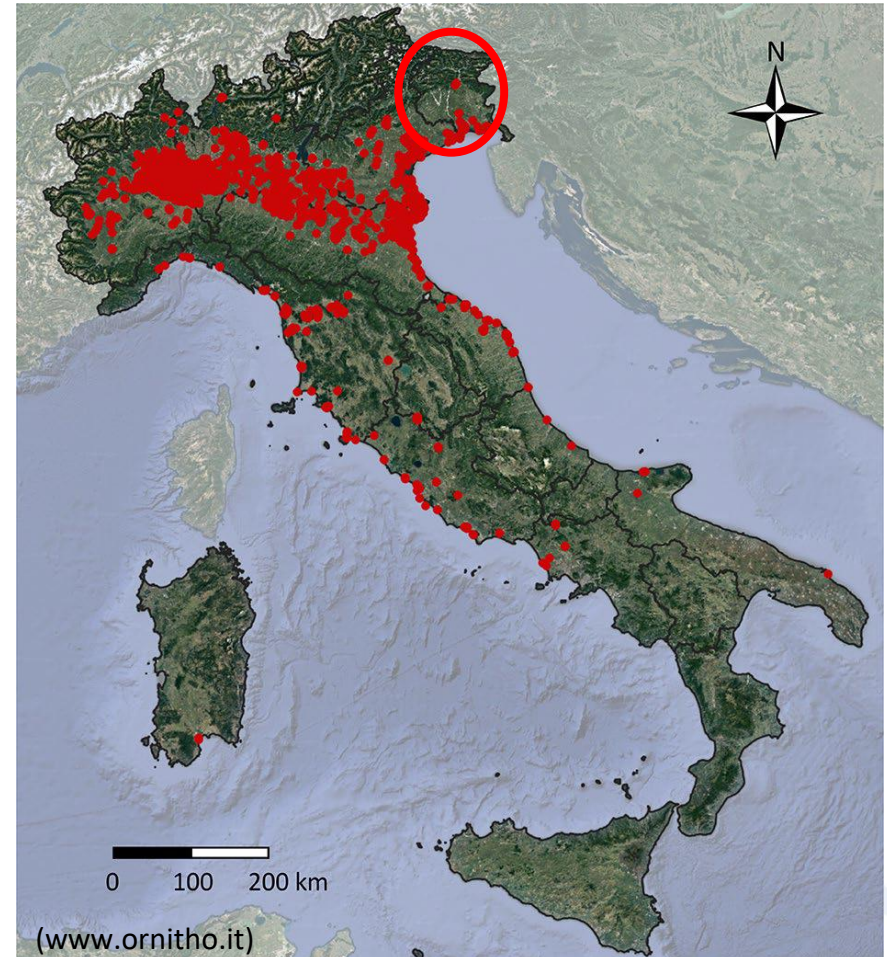
- Podobno uspešni programi v Španiji in na Nizozemskem; tudi na Floridi – popolno izkoreninjenje

Zgodovina širjenja v Evropi

- **Italija:** brez programov odstranjevanja do leta 2023 → eksplozivna rast.

- 1989: prva potrjena gnezditev (Piemont)
- 2006: skokovit porast populacije in ekspanzija
- 2019: 10.880 osebkov v Padski nižini.
- 2015-2018: rahel porast opažanj v Furlaniji-Julijski Krajini (FJK)
- 2019 dalje eksponencialna rast
- 2022 potrjena gnezditev v Maranski laguni
- začetek odstranjevanja v FJK
- 2025: Velikost gnezdeče populacije v FJK 10-15 parov

Potencial za širjenje v Sloveniji

- Kolonizacija in vzpostavitev gnezdečih kolonij zelo verjetna

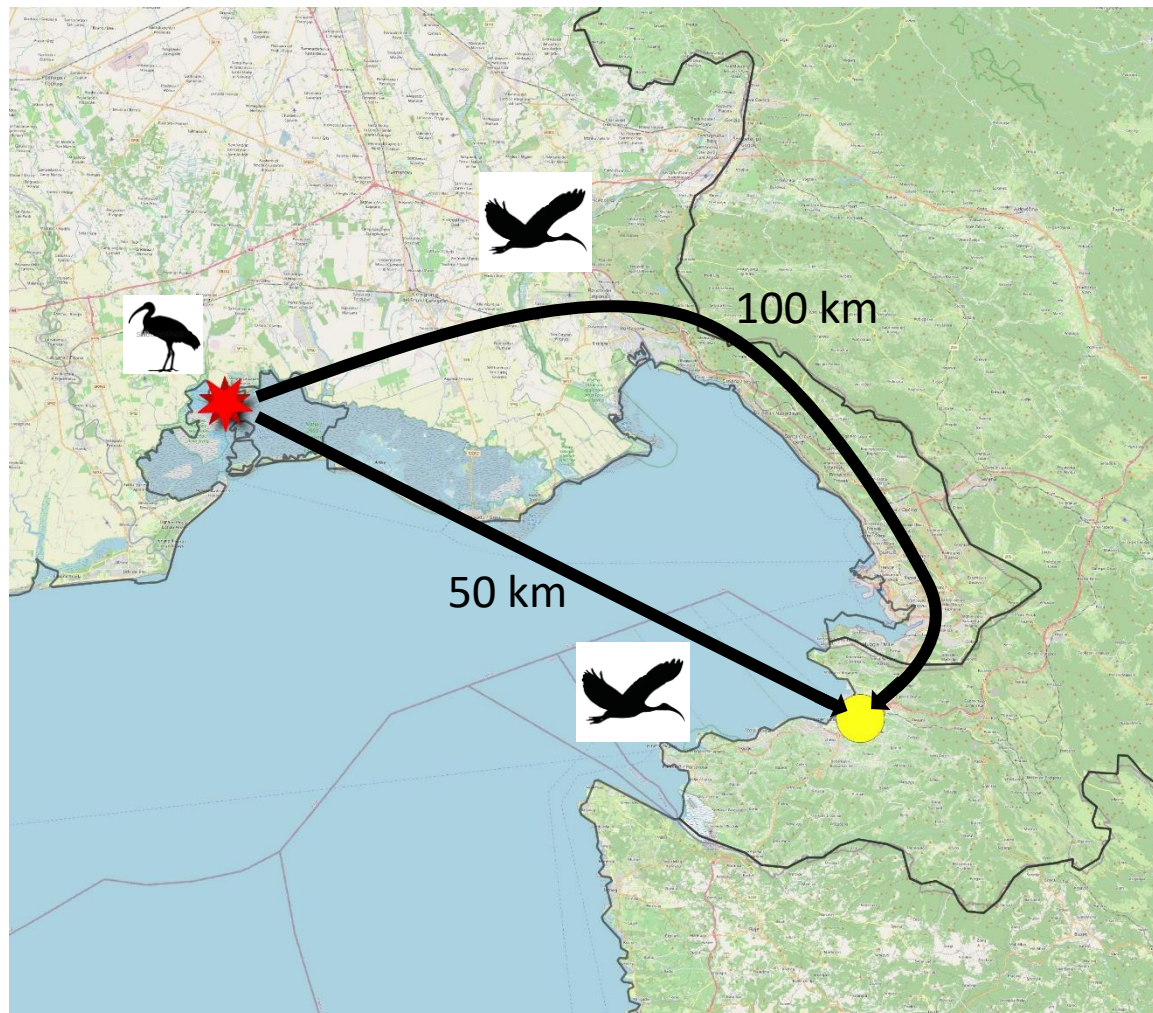

Potencial za širjenje v Sloveniji

- Kolonizacija in vzpostavitev gnezdečih kolonij zelo verjetna

Vzroki:

- kolonije v bližnji FJK
- geografska povezanost z najbližjimi gnezdišči

Potencial za širjenje v Sloveniji

- Kolonizacija in vzpostavitev gnezdečih kolonij zelo verjetna

Vzroki:

- kolonije v bližnji FVG
- geografska povezanost z najbližjimi gnezdišči
- premiki vzdolž zaporedja mokrišč severno Jadranske obale (Volponi in sod. 2025)

→ največje tveganje za naselitev v SLO: obalna mokrišča (Škocjanski zatok, Dragonja, Rižana) in Vipavska dolina.

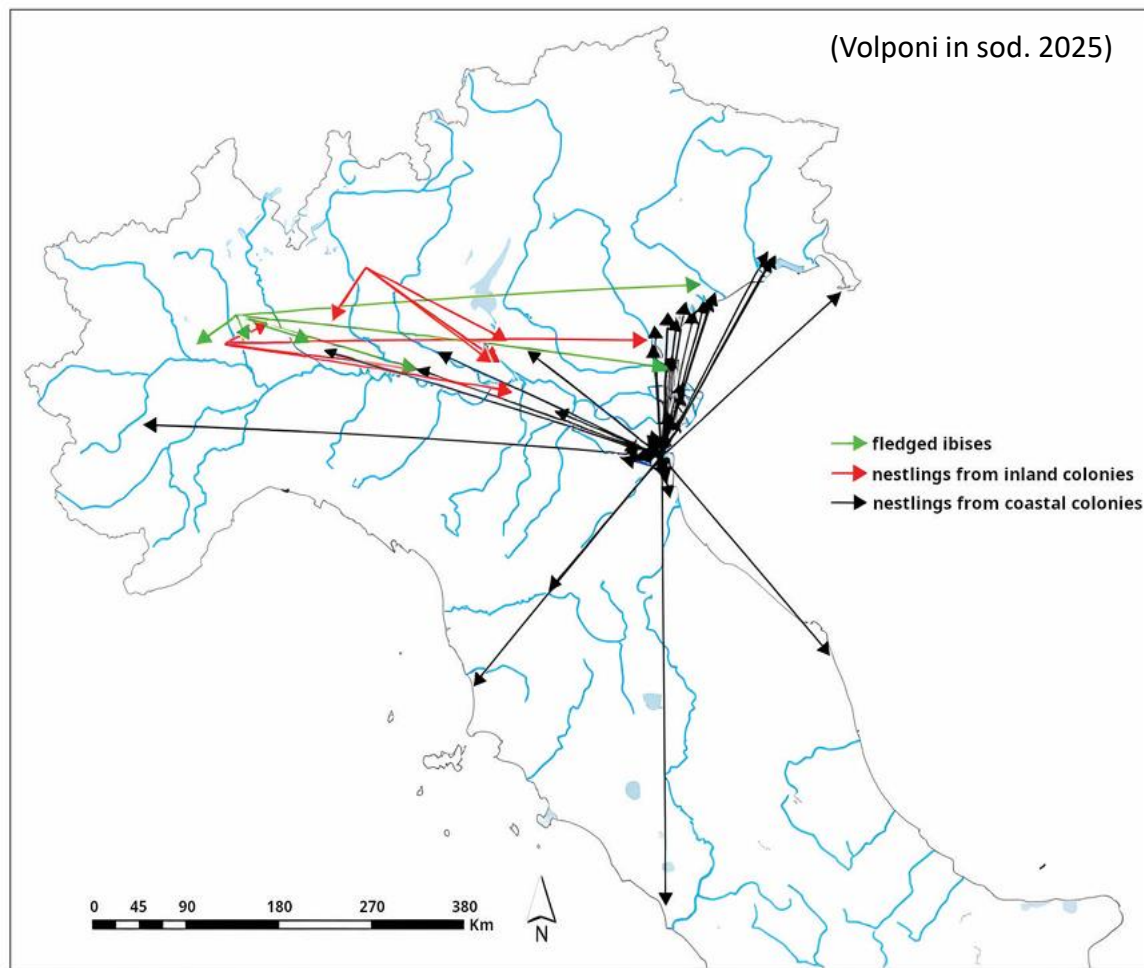
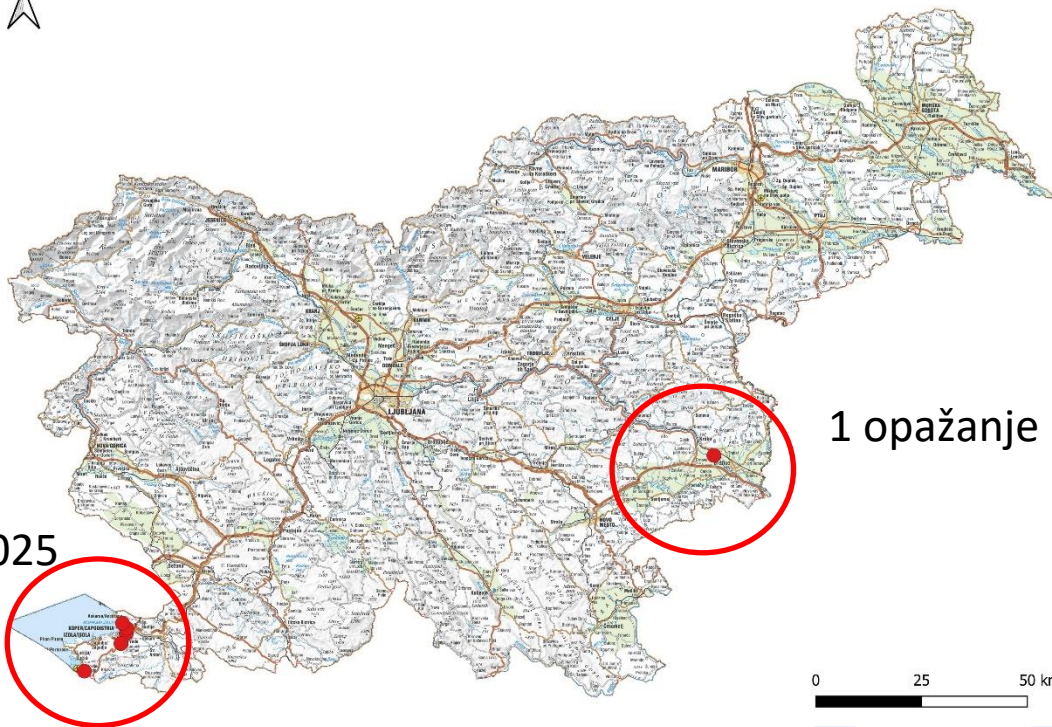

Figure 4. Movements of the sacred ibises ringed in Italy. The color of the arrows corresponds to individuals ringed as fledged birds (green) or as nestlings from inland (red) and coastal (black) colonies. The arrowheads indicate the recapture sites.

Stanje v Sloveniji

- **Prvo opažanje:** 2020 v NR Škocjanski zatok.
- **Redna prisotnost:** od 2023 v jesensko-zimskem času do 35 osebkov v NRŠZ (2025).
- **Območje pojavljanja:** Slovenska Istra (NR Škocjanski zatok, okoliške njive izven rezervata, Sveta Katarina, koprška deponija) in Dolenjska (v bližini Krškega).

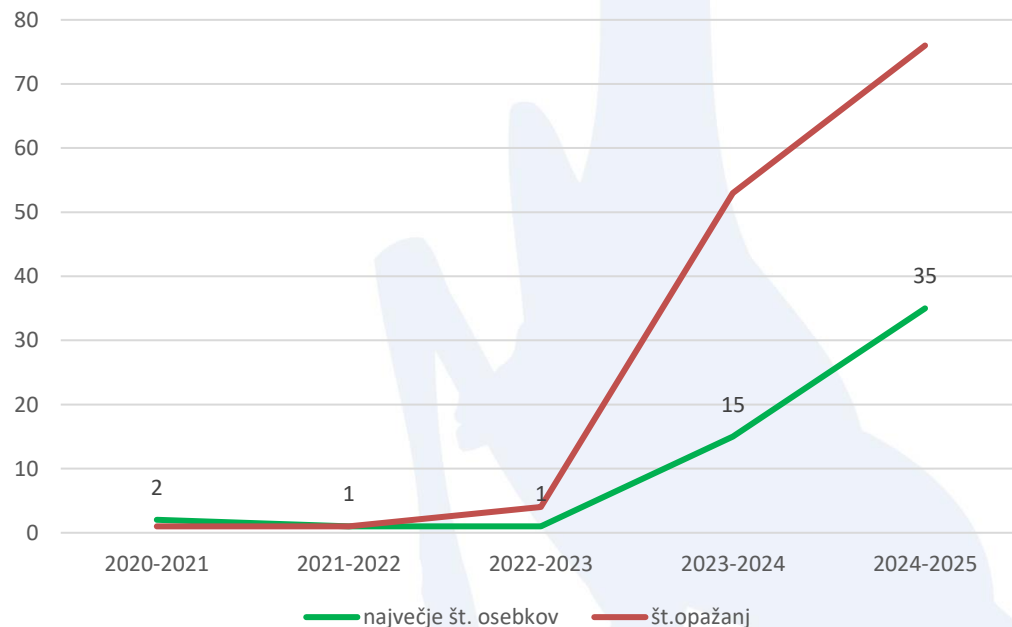
Jesensko-zimski
podatki 2020-2025

1 opažanje april 2025

Stanje v Sloveniji – NR Škocjanski zatok

- Prezimujoča jata (september - maj). Večanje št.osebkov.
- Prehranjevanje v sladkovodnem močvirju, njivah, deponiji
- Prenočevanje
- Izvor: Italija (obročkan osebek (op. 6.1.2024 in večkrat v jan. 2025); Valle di Comacchio leta 2023)
- Večinoma mladi osebki, zima 2024-2025 tudi posamezni odrasli.

dnevne migracije – zvestoba lokalnim območjem prehranjevanja in prenočevanja

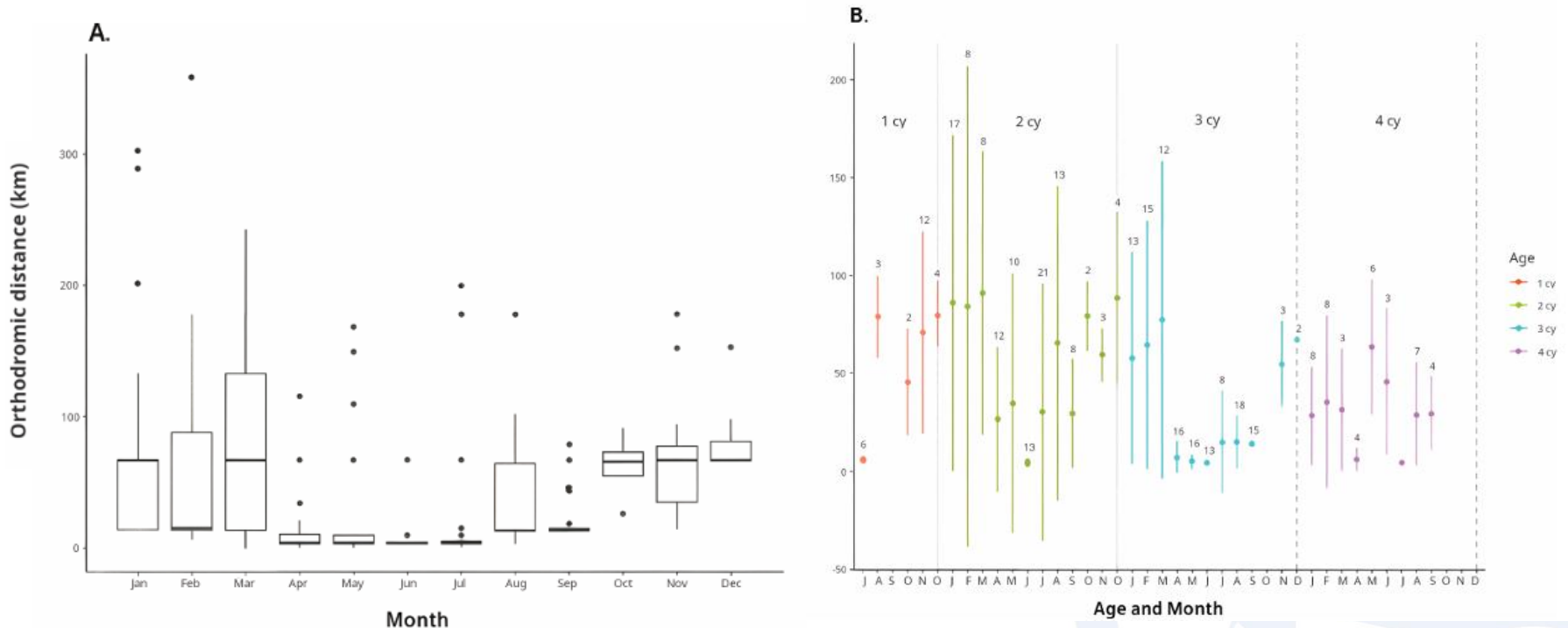

Graf: Število opažanj in največje število osebkov svetega ibisa (*Threskiornis aethiopicus*) v zimskih mesecih v NRŠZ (2021-2025)

Stanje v Sloveniji – NR Škocjanski zatok

Hipoteza (Volponi in sod. 2025):

- mladi osebki se podajo na dolga „raziskovalna“ potovanja in se nato vračajo k rojstni koloniji, kjer gnezdijo.
- v prvih 2 letih življenja zbirajo informacije o potencialno dobrih gnezdiščih.

Figure 3. A. Mean orthodromic distance travelled by resighted birds, divided by month of resighting, without distinction by age class; **B.** Mean orthodromic distance ($\pm$ standard deviation; in kilometers). Resightings are grouped by month and age class (calculated in calendar years, see methods). The numbers on each bar indicate sample size.

(Volponi in sod. 2025)

Ocena tveganja in potencialni habitati

- **Tveganje za vzpostavitev gnezdeče kolonije je zelo velika**
- Primerna območja v Sloveniji:
  - NR Škocjanski zatok (največje tveganje)
    - vrsta redno prisotna v zimskih mesecih v manjših jatah od leta 2023 – velikost jat se povečuje, vrsta uporablja območje kot prehranjevališče in prenočišče
    - bližina deponije – redno prehranjevanje vrste (zelo pomemben vir hrane za mlade v zimskih mesecih = poveča preživetje)
    - primerne strukture za gnezdenje: leta 2025 se je ustvarila manjša kolonija pritlikavih kormoranov (edina v Sloveniji), ki bi lahko v bodoče igrala ključno vlogo pri začetku gnezdenja svetega ibisa pri nas!

Druga območja: Rižana, Sečoveljske soline, Dragonja, Vipavska dolina.

Nacionalni okvir in ukrepi

EU uredba 1143/2014:

- Države članice morajo sprejeti ukrepe za preprečitev vnosa in širjenja vrste, vključno z njenim nadzorom in izkoreninjenjem
→ obveznost poročanja in nadzora.

Predlagani ukrepi:

1. Informiranje javnosti o problematiki
2. Zbiranje podatkov o pojavljanju vrste
  - Prisotnost in številčnost vrste se v obalnih ZO spremlja v okviru tedenskih monitoringov ptic
  - Izven ZO naključna opažanja (državljska znanost): podatki o opažanju svetega ibisa se zbirajo na naslovu: invazivke@zrsvn.si, v bazi Novega Ornitološkega Atlasa Ptice Slovenije in na Nacionalni komisiji za redkosti.
3. Odstranjevanje – se ne izvaja

Odstranjevanje vrste iz narave: kaj pravijo izkušnje iz tujine?

- Eradikacija uspešna le, če se ukrepa **zgodaj**
→ Ključni nauk: *Zgodnje odkrivanje in hitro ukrepanje.*

Metode odstranjevanja:

- Manjše število osebkov -
manj invazivne metode:

Ulov živih osebkov s pastmi ali mrežami in trajna premestitev v primerno zavetišče

Najbolje sprejeta metoda s strani širše javnosti

Odstranjevanje vrste iz narave: kaj pravijo izkušnje iz tujine?

- Eradikacija uspešna le, če se ukrepa **zgodaj**
→ Ključni nauk: *Zgodnje odkrivanje in hitro ukrepanje.*

Metode odstranjevanja:

- Manjše število osebkov - manj invazivne metode:
  - Ulov živih osebkov s pastmi ali mrežami in trajna premestitev v primerno zavetišče
  - Najbolje sprejeta metoda s strani širše javnosti
- Stalna prisotnost večjega števila osebkov:
  - Invazivne metode skorajda neizbežne
  - Odstrel z zračno puško (najmanjša motnja neciljnim vrstam) na gnezdiščih ali skupinskih prehranjevališčih
  - Obvladovanje reprodukcije (uničenje gnezd ali premazovanje jajc/sterilizacija)
  - Kombiniranje z odstranjevanjem odraslih osebkov

Povzetek

- **Sveti ibis** je invazivna ptica, ki se hitro širi iz Italije.
- Slovenija je na pragu kolonizacije → čas za **zgodnje ukrepanje**.
- Potreben **monitoring in zbiranje naljučnih opažanj**
- Hitro odzivanje

→ *Če bomo ukrepali pravočasno, lahko preprečimo stalno naselitev.*

Viri in literatura

- Kayser Y., Clément D., Gauthier-Clerc M. (2005): L'Ibis sacré *Threskiornis aethiopicus* sur le littoral méditerranéen français: impact sur l'avifaune. - Ornithos 12: 84–86.
- Scarton F. & Valle R.G. (2023): Settling and winning: massive nesting and huge productivity of Sacred Ibis *Threskiornis aethiopicus* on a secluded island of the Venetian Lagoon (NE Italy). - Lavori - Società Veneziana di Scienze Naturali - vol. 48: 39 – 45.
- Stanič D. (2023). Strokovni predlog metodologije za zgodnje odkrivanje invazivnih tujerodnih vrst ptic v Sloveniji. Naročnik: Zavod Republike Slovenije za varstvo narave. DOPPS, Ljubljana.
- Yésou P., Clergeau P., Bastian S., Reeber S., Maillard J-F. (2017): The Sacred Ibis in Europe: ecology and management. - British Birds 110: 197– 212.
- Yésou P. & Clergeau P. (2005): Sacred Ibis: a new invasive species in Europe. – Birding World 18 (12): 517-526.
- Volponi S., Giuntini S., Gagliardi A., Preatoni D.G., Tenan S. (2025): Movement ecology of the Sacred ibis (*Threskiornis aethiopicus*) outside of its natural range. NeoBiota 100: 305-320.